

О. А. Забудкова

Нижнє смт Сіверськодонецького району

НИЖНЄ – селище міського типу Сіверськодонецького (до липня 2020 – Попаснянського) району Луганської області. Знаходиться на правобережжі Сіверського Дінця та на його притоці Нижня Біленька, за 38 км від м. Попасна, 31 км від м. Первомайськ (обидва – Луган. обл.) та 16 км від залізнич. ст. Шипилове (м. Гірське Попаснян. р-ну). Площа 9,7 км². За переписом насел. 2001, у Н. проживали 3115 осіб (складає 79,5 % до 1989): українців – 75 %, росіян – 23 %; станом на 1 січня 2019 – 2310 осіб. Проходить автомобілі. шлях Лисичанськ–Первомайськ. Знайдено рештки поховань кочівників 11–13 ст., предмети побуту, уламки інструментів, фурнітуру 17–18 ст. Засн. 1754 серб. переселенцями на місці розташування 7-ї роти Серб. гусар. полку. Водночас оселилися бл. 100 родин молдован і волохів та декілька родин українців. Досить швидко поселення стало слободою. Тривалий час вживали 2 назви: Н. (відносно до слободи Верхнє, що нині у межах Лисичанська) і Сьома Рота. 1774 збудовано дерев'яну церкву св. Петра і Павла (була зруйнована за наказом рад. влади; після відновлення Україною незалежності на її місці зведено однойм. цегляний храм). Станом на 1780 Н. було найбільш упорядкованою держ. військ. слободою Бахмут. провінції Азов. губ. 1782 проживали 379 чоловіків та 403 жінки. З розвитком кам'яновугілі. промисловості багато селян займалися перевезенням кам'яного вугілля. 1802–1919 – у складі Катеринослав. губ.; 1805–1923 – Словоносерб. пов. Тривалий час Н. належало до Крим. волості. 1859 мешкали 1878 осіб. У 2-й пол. 19 ст. Семирот. вугілі. рудник був одним з найбільших на Словоносербщині. Функціонувала земська школа, збирали 3 ярмарки на рік. 1886 було 474 двори, проживали 2567 осіб; 1908 – відповідно 765 і понад 6,5 тис. 1901 відкрито чотирирічну школу в будівлі ниніш. селищ. ради. Під час воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалася. 1919–25 – у складі Донец. губ.; 1932–38 – Донец., від 1938 – Ворошиловгр. (1958–70 та від 1991 – Луган.) обл.; 1923–62 та 2014–20 – Попаснян., від 2020 – Сіверськодонец. р-нів; 1962–63 – Лисичан., 1963–64 – Кіров., 1965–2014 – Первомай. міськрад. Від 1938 – смт. Жит. потерпали від голодомору 1932–33, зазнали сталін. репресій. У 1930-х рр. створ. колгосп «Новий побут» (1957 приєднано до радгоспу «Гірський»), введено в експлуатацію шахту «Тошківська № 5» (1978 закрито), розпочато будівництво системи централізов. водопостачання Донбасу. На поч. 1940-х рр. мешкали понад 3 тис. осіб. Від

червня 1942 до вересня 1943 – під нім. окупацією. На фронтах 2-ї світової війни воювали 972 воїни-земляки, з них 513 загинули (встановлено пам'ятник). 1979 проживали 4520 осіб. Від кін. 1970-х рр. багато мешканців працювали на підприємствах у Лисичанську (зокрема й на заводі гумово-тех. виробів), вугіл. шахтах у смт Тошківка та Новотошківське (нині обидва – Попаснян. р-ну) та ін. 2014–15 побл. с-ща відбувалися бої між укр. військовими та сепаратистами т. зв. Луган. нар. респ. У Н. – навч.-вихов. комплекс, заг.-осв. школа, дитсадок; обл. психоневрол. інтернат, 2 мед. пункти. Серед видат. уродженців – фахівець у галузі виноградарства П. Болгарев, фахівець у галузі кораблебудування Г. Просянкін; графік І. Катрушенко, живописець, засл. діяч мистецтв України М. Ткаченко; Герої Рад. Союзу учасник боїв на оз. Хасан І. Чорноп'ятко й учасник 2-ї світової війни М. Міоков. Наприкінці 1920-х рр. у місц. школі вчителював письменник, перекладач Василь Барка, а пізніше навчався співак, нар. арт. СРСР М. Ворвулев.

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Каленюк С., Ломако М. Роти полку Депрерадовича. Мандрівка Лисичанським краєм у пошуках першопоселенців. Лисичанськ, 2010;
2. Міста і села України. Луганщина: Істор.-краєзн. нариси. К., 2012;
3. Литвиненко Р. О. Щодо часу заснування перших слов'яносербських поселень (За мемуарами генерала С. С. Пішчевича) // Вісн. Сх.-укр. університету. 2017. № 11.

Бібліографічний опис:

Нижнє смт Сіверськодонецького району / О. А. Забудкова// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-72075>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).